

90 éve született Janda Iván

Horváth Géza

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusának hangversenyében, ha a műsorközlő néhány mondatban a kórus múltjáról is megemlékezik, mindig elhangzik az alapítók: *Szíjjártó Jenő, Janda Iván, Ág Tibor* és *Schleicher László* neve. A kórus tag-sága szüntelenül változik; szerencsére rendre érkeznek egy-két új tag, akik – természetesen – legfeljebb a kórus krónikájából, a kórusról szóló írásokból, a régebbi kórustagok elbeszéléseiből ismerhetik meg ezeket a nagyszerű embereket, akik kis híján fél évszázada indították el diadalútjára a Csehszlovákiai Magyar Tanítók Központi Énekkarát. Vitathatatlan, hogy az énekkar megalakulása mindenekelőtt Szíjjártó Jenő kitartó szervezőmunkájának köszönhető, ugyanakkor az is köztudott, hogy félreállítása után *Vass Lajos* valósította meg Szíjjártó Jenő álmát: hogy a Tanítókórus „mintakórusként”, karnagyképző műhelyként működjön. Úgy érzem, hogy Janda Ivánt manapság hajlamosak vagyunk a két zeneszerző-karnagy mögé helyezni. Pedig nemcsak az érdemel figyelmet, hogy az alapító karnagyok közül ő állt a leghosszabb ideig a CSMTKÉ (a mai Vass Lajos Kórus) élén (1964-től 2006 augusztusáig volt az énekkar művészeti vezetője, hangolta össze a művészi munkát a vendégkarnagyokkal: Vass Lajossal, Tamási Lászlóval, majd Sapszon Ferencsel), hanem az is, hogy az egypártrendszer legveszedelmesebb időszakában is képes volt a kórus életképességét és mintakórushoz illő színvonalát megőrizni.

Janda Iván 1923. július 3-án született Pozsonyban. Gyermekkorát Nyitra mellett, Nagylapáson töltötte, itt járt elemi iskolába is. Szülei tanítók voltak, de a csehszlovák állam mindkettőjüket pályamódosításra kényszerítette. Janda Iván Nyitrán kezdett gimnáziumba járni, majd a pozsonyi magyar gimnáziumban érettségizett. Pozsonyban Schleicher László és Szaladni Rezső is tanította. Először édesanyjától, majd a pozsonyi Általános Konzervatóriumban Németh István Lászlótól tanult zongorázni. Itt Eugen Suchoň és Albrecht Sándor is tanította. 17 évesen szervezte meg és vezényelte a főiskolások és középiskolások 100 tagú vegyeskarát. A pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészkarán testnevelés-földrajz szakon szerzett tanári diplomát. Kiváló sportoló volt: 1942-ben szlovákiai bajnok, 1000 méteres futásban elért eredményét tíz évig senkinek sem sikerült megdöntenie.

1949-ben meghatározó részt vállalt a magyar iskolák újrászervezéséből. 1950-ben az induló Magyar Pedagógiai Gimnázium tanára, 1954-től igazgatóhelyettese, majd 1958-tól igazgatója lett. Közben (1959-től) a Pozsonyi Magyar Tannyelvű Alapiskola és Gimnázium igazgatását is elvállalta; ezt a tisztséget 1986-ig, nyugdíjba vonulásáig töltötte be. Kemény, már-már reménytelen időszakban igazgatta a magyar gimnáziumot. Kvalitásait a pártállam is kénytelen volt elismerni, de ő sohasem élt vissza a helyzetével. Amikor a nyolcvan-

nas években a hatalom ravasz módon „kétnyelvűsíteni” akarta a magyar iskolákat, a Tanítókórus tagjai az elsők közt értesültek a tervekről, és számottevő biztatást kaptak Janda Ivántól a bátor kiállásra.

1950-től a Magyar Pedagógiai Iskola vegyeskarának, 1954-től 1961-ig az Ifjú Szívek énekkarának karnagya lett. 1964-től 2003-ig vezényelte a Csehszlovákiai Magyar Tanítók Központi Énekkarát. 2003-ban lemondott a művészeti vezetésről, de ezt a kórus hivatalosan csak 2006-ban fogadta el. Karnagyként is vérbeli pedagógus volt. Nemcsak érthetően, de kifejezetten szépen dirigált, és a tanítókórusbeli tanítványait is az esztétikus vezénylésre nevelte. Mindig őszinte örömmel fogadta, amikor egy-egy tanítványa föléje magasodott. Mélyen emberi hozzáállásával tette konfliktusmentessé a kórus életét; nem szívesen bírált, annál többet dicsért és biztatott. Ismerte és elismerte Vass Lajos művészeti erényeit.

Janda Iván munkásságát számos díjjal és kitüntetéssel ismerték el. Megkapta a *Példás Pedagógus* címet (1967), a *Csemadok-érem arany fokozatát* (1977), a *Kultúra Kiváló Dolgozója* címet. *Pozsonyért* emlékermet kapott a Rákóczi Szövetségtől. 2000-ben Göncz Árpád *Pro Cultura Hungarica-díjjal* tüntette ki, 2002-ben a Katedra Társaságtól *Életmű-díjat* kapott, majd 2003-ban a Szlovák Köztársaság Kormánya életműve elismeréseként *ezüstplakettel* jutalmazta.